

2016

GEMEENTE
Schagen

[VERDIEPENDE OPDRACHT]

Onderzoek naar de reserves en voorzieningen van de Gemeente Schagen

Laan 19
1741 EA

Thomas Mooij
538120
Inholland Alkmaar
Bedrijfseconomie

Meewerk stage

Stagebegeleider: Ger Schook

Stagedocent: Jasper Verhage

Inlichtingen bij: Gert Meijer, teamleider financiën en belastingen

Afdeling Middelen, doorkiesnummer (0224) 210 642

Inhoud

Samenvatting.....	3
Inleiding	5
Hoe dienen, volgens BBV en IFRS, de Vaste activa, Voorzieningen en Reserves gewaardeerd te worden en wanneer mag je ze waarderen?.....	6
Hoe waardeert de Gemeente Schagen zijn Vaste Activa, Voorzieningen en Reserves?.....	12
Lijst van reserves en voorzieningen	14
Dienen de posten, voorzieningen en reserves, nog voor het oorspronkelijke doel?	16
Aanbevelingen en conclusie	29

Samenvatting

Elk bedrijf of overheidsinstellingen heeft het wel, een reserve en/of een voorziening. Dit was dus ook zo bij de Gemeentes Schagen, Zijpe en Harenkarspel. Deze drie gemeentes gingen in 2013 fuseren. Tijdens de fusie zijn heel wat reserves en voorzieningen meegenomen naar de huidige Gemeente Schagen. Door de jaren heen zijn er wat reserves en voorzieningen verdwenen en zijn er ook weer een aantal bijgekomen.

Mijn onderzoek (verdiepende opdracht) bekijkt de reserves en voorzieningen die op dit moment gelden voor de Gemeente Schagen.

De reserves en voorzieningen van de Gemeente Schagen moeten voldoen aan Het Besluit, Begroting en Verantwoording (BBV). Overheidsinstellingen gebruiken niet de regels van IFRS (International Financial Reporting Standards), omdat er vroeger een te groot gat zat tussen bedrijven en overheidsinstellingen. Daarom is er het BBV ontwikkeld. Tegenwoordig gaan bedrijven en overheidsinstellingen meer op elkaar lijken.

Onder vaste activa mogen alleen immateriële, materiele en/of financiële activa opgenomen worden. Zij worden gewaardeerd aan de hand van de verkrijgings- of vervaardigingsprijs.

Voor het maken van een reserve is een raadsvoorstel voor nodig. De raad moet een bestemming aan de reserve geven. Een reserve wordt gewaardeerd aan de hand van de nominale waarde.

Voorzieningen kunnen volgens vier redenen opgericht worden, deze zijn:

- men heeft verplichtingen of verliezen waarvan de waarde op balansdatum onzeker is;
- men heeft te maken heeft met risico's waaraan een verplichting verbonden is en waarvan de waarde op een betrouwbare wijze kan worden geschat;
- men verwacht in het volgende boekjaar kosten gaan maken, zoals het schilderen van het bedrijfspand;
- men toekomstige vervangingsinvesteringen verwacht waarvoor een heffing wordt geheven (van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden).

Voorzieningen dienen gewaardeerd te worden aan de hand van de contante waarde.

De Gemeente Schagen heeft 2 nota's opgesteld waarop zij de vaste activa, voorzieningen en reserves waarden. Deze nota's zijn opgesteld aan de hand van het BBV en daarmee voldoen deze prima aan de regelgeving.

De Gemeente Schagen kende 30 reserves en 9 voorzieningen in 2013. Na het opstellen van de Nota reserves en voorzieningen 2013 zijn er nog 13 nieuwe reserves en 4 nieuwe voorzieningen gevormd. Voor al deze reserves en voorzieningen heb ik een advies. Een advies kan ook betekenen om niets te veranderen aan de reserve of voorziening. Zo adviseer ik 39 keer om niets te veranderen aan de reserve of voorziening. Hiervan zijn 4 reserves en/of voorzieningen ondertussen al opgeheven. Ik adviseer zes keer om een reserve samen te voegen, negen keer om een bedrag over te maken naar de algemene reserve en de betreffende reserve op te heffen, voor de reserve opleidingen adviseer ik

om een maximum niveau in te stellen en voor de reserve financiering investeringen maatschappelijk nut om deze investeringen zo snel mogelijk af te schrijven..

Inleiding

In het derde jaar van de opleiding Bedrijfseconomie aan het Inholland heb ik stage gelopen bij de Gemeente Schagen op de afdeling middelen; taakveld Administratieve Organisatie en Interne Controle. Deze stage liep van periode 3.1 tot en met 3.2, of anders gezegd de eerste 20 weken van mijn derde jaar.

Ik ben met de Gemeente Schagen in contact gekomen aan de hand van een vacature op de stage bank van Inholland. Zelf ben ik wonende in deze gemeente en daarom leek het mij interessant hoe het hier te werk ging. Het wonen in de gemeente was ook een pré voor de vacature. Ook is het werken voor een overheidsinstelling anders dan het werken voor een bedrijf.

Mijn verdiepende opdracht heeft betrekking op de vaste activa, de reserves en voorzieningen van de Gemeente Schagen. Uiteindelijk heb ik de controle op de vaste activa laten vallen vanwege de benodigde tijd die verwacht was. Wel heb ik voor de vaste activa de theorie bekeken en heb besloten om dat te laten staan in dit verslag omdat ik er wel wat van geleerd heb.

De verdiepende opdracht begint met een theoretische deelvraag. De andere hoofdstukken helpen met het vormen naar de hoofdvraag van deze verdiepende opdracht. De hoofdvraag gaat als volgt:

Wat is de actuele waarde van Vaste Activa, Voorzieningen en Reserves voor de Gemeente Schagen in 2015 en welke consequenties heeft dat voor het huidige financiële beleid?

Hoe dienen, volgens BBV en IFRS, de Vaste activa, Voorzieningen en Reserves gewaardeerd te worden en wanneer mag je ze waarderen?

In deze, theoretische, deelvraag wordt er behandeld hoe je actief moet waarderen volgens BBV en IFRS en hoe je dit zelfde doet voor Voorzieningen en Reserves. Hier zullen verschillen en overeenkomsten naar voren komen. Er zullen alleen regels naar voren komen waarvan ik denk dat ze relevant zijn, regels bijvoorbeeld voor het waarderen van rechten om mineralen te winnen zullen hier niet behandeld worden. Ook zal er algemene informatie naar voren komen over IFRS en BBV, dit zal meer gaan over de historie van beide boekhoudkundige standaarden.

Algemene informatie

BBV staat voor: "besluit begroting en verantwoording". Het BBV is ontstaan in 2002, maar het proces tot het ontstaan van het BBV begon in 1931. In het jaar 1931 werden de voorschriften voor de gemeentes in Nederland het zelfde. Dit mede door een Algemene Maatregel van Bestuur. In de loop der jaren is dit steeds aangevuld. In 1985 werd de opvolger geïntroduceerd, namelijk de Gemeentelijke Comptabiliteit Voorschriften (GCV). Tot 2002 werkten gemeentes met GCV, die tussendoor verfijnd werden. In 2002 zijn de voorschriften wederom herzien. Uiteindelijk is het BBV in werking getreden in 2004. De aanleiding om eigen regeling te maken voor provincies en gemeenten was de groeiende onduidelijkheid en verschillen tussen het bedrijfsleven. Zo verschilt de autorisatie- en allocatiefunctie van de begroting, het benaderen van het eigen vermogen als buffer en het doen van investeringen die geen inkomsten genereren (BBV).

IFRS staat voor: "International Financial Reporting Standards". IFRS is ontstaan in 2005. De tijd voordat IFRS geïntroduceerd werd kende Nederland de Wet op de Jaarrekening van Ondernemingen (WJO) en de EG-richtlijnen. De WJO was in werking getreden in 1971. De reden voor het opstellen van de WJO was dat iedereen inzicht zou moeten kunnen krijgen in de financiële positie van een rechtspersoon (Epe, 7e druk). Later is de invloed van de EU op het economisch leven steeds meer toegenomen, hiermee ook op het vlak van de externe verslaggeving. Dit leidde uiteindelijk tot dat de Nederlandse wetgeving op het gebied van externe verslaggeving aangepast werd op de vierde en zevende EG-richtlijn. Met deze richtlijnen was harmonisatie van de jaarrekeningen het doel. Echter vond men dat de richtlijnen nog op sommige vlakken tekort schoten. Zo was het vergelijken van financiële prestaties, voor beleggers, alleen mogelijk als zij aanpassingen maakten op de stukken. Omdat voor het vergelijken van rechtspersonen aanpassingen nodig waren heeft de EU besloten dat beursgenoteerde ondernemingen verplicht zijn om hun jaarrekening op te stellen op basis van IFRS (Epe, 7e druk). De regels van IFRS worden beheerd door de International Accounting Standards Board. Niet beursgenoteerde ondernemingen hoeven zich niet aan de regels van IFRS houden. Zij kunnen de nationale wet- en regelgeving hanteren.

Wat mag geactiveerd worden volgens BBV?

Onder de post Vaste Activa worden het volgende apart opgenomen:

- Immateriële vaste activa;
- Materiële vaste activa;
- Financiële vaste activa.

In de post immateriële vaste activa mogen alleen kosten opgenomen worden die gemaakt zijn voor een onderzoek of ontwikkeling naar een actief, kosten die gemaakt zijn bij het afsluiten van een geldlening en het saldo van agio en disagio.

Onder materiele vaste activa vallen investeringen met een economisch of maatschappelijk nut. Bij materiele vaste activa wordt aangegeven welke posten in erfpacht zijn uitgegeven.

Bij financiële vaste activa worden opgenomen de kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen, gemeenschappelijke regelingen en/of overige verbonden partijen. Ook wordt hier de leningen aan openbare lichamen, woningbouwcorporaties, deelnemingen en/of overige verbonden partijen opgenomen. Daarnaast worden hier de langlopende leningen en de bijdragen aan activa in eigendom van derden vermeld. Als laatste moeten de volgend uitzettingen onder de post financiële vaste activa opgenomen te worden:

- Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een looptijd van één jaar of langer;
- Uitzettingen in de vorm van Nederlands schuldpapier met een looptijd van één jaar of langer;
- Overige uitzettingen met een looptijd van één jaar of langer (BBV).

Bij Vaste Passiva worden het eigen vermogen, de voorzieningen en de langlopende schulden vermeld. Het eigen vermogen is opgebouwd uit reserves en het gerealiseerde resultaat, wat staat aangegeven in het baten en lasten overzicht. De reserves kunnen we ook nog ontleden, zo moet er onderscheid gemaakt worden tussen algemene reserves en bestemmingsreserves. Voorzieningen worden gevormd om verschillende redenen. Een reden kan zijn dat men verplichtingen of verliezen heeft waarvan de waarde op balansdatum onzeker is. Een andere reden kan zijn dat men te maken heeft met risico's waaraan een verplichting verbonden is en waarvan de waarde op een betrouwbare wijze kan worden geschat. Een derde reden is dat men in het volgende boekjaar kosten gaan maken, zoals het schilderen van het bedrijfspand. Een voorwaarde hiervoor is dat de voorziening in voorgaande jaren geleidelijk opgebouwd is. Een voorziening kan ook worden gevormd wegens de bijdrage aan toekomstige vervangingsinvesteringen, waarvoor een heffing wordt geheven (BBV).

Waardering en activeren BBV

In het handboek van het BBV gaan de Artikelen 59 tot 62 over het activeren van activa en passiva. Artikelen 62 tot en met 65 gaan over het waarderen van de activa en passiva. Deze regels zijn bijgevoegd in de bijlage.

Art. 59

Artikel 59 stelt dat alle investeringen met een economisch nut worden gewaardeerd. We spreken van een economisch nut indien de investering verhandelbaar is en/of ze kan bijdragen aan het genereren van middelen (overheid). Ook investeringen in de openbare ruimte die een maatschappelijk nut dienen kunnen worden geactiveerd. Alleen investeringen in kunstvoorwerpen met een cultuur historische waarde worden niet geactiveerd.

Art. 60

Kosten die worden gemaakt tijdens een onderzoek of ontwikkeling voor een actief kunnen worden geactiveerd wanneer het aan de vier volgende punten voldoet:

- Het doel is om het actief te gebruiken of te verkopen;
- Het vast staat dat het actief technisch uitvoerbaar is;
- Dat in de toekomst het actief economisch of maatschappelijk nut creëert;
- Dat de uitgaven die aan het actief zijn verbonden betrouwbaar zijn vast te stellen.

Art. 62

Vaste activa worden gewaardeerd op dat bedrag dat erin het actief geïnvesteerd is. Bijdragen van derden waar een duidelijk verband is met het actief kunnen in mindering worden gebracht. Ook kan een reserve het bedrag in mindering brengen, zoals een herinvesteringsreserve. Wanneer er een voorziening voor het actief gevormd is dan moet de voorziening in mindering gebracht worden bij het actief.

Art. 63

Activa worden gewaardeerd op de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Onder verkrijgingsprijs valt de inkoopprijs en de bijkomende kosten. Onder vervaardigingsprijs valt de aanschaffingskosten van de grond- en hulpstoffen en de overige kosten. In de vervaardigingsprijs kan ook een deel opgenomen worden van de indirecte kosten en de rente over het tijdvak dat aan de vervaardiging van het actief kan worden toegerekend (overheid).

Gronden die in erfpacht zijn uitgegeven wordt gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs. Hier is de prijs van de eerste uitgifte de verkrijgingsprijs.

Passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde. Voorzieningen zijn hierop een uitzondering. Voorzieningen worden gewaardeerd tegen contante waarde.

Art. 64

Afschrijvingen dienen onafhankelijk te geschieden van het resultaat van het boekjaar en dienen een vast stramien te hebben. Alleen om gegronde redenen mag er worden afgeweken naar een andere afschrijvingsgrondslag. Deze gegronde reden moet vermeld worden in de toelichting op de balans.

Vaste activa met een beperkte gebruiksduur moet jaarlijks worden afgeschreven aan de hand van een stelsel dat is afgestemd op de verwachte gebruiksduur. Indien nodig kan er ook op activa extra worden afgeschreven.

Kosten die verbonden zijn aan het sluiten van een lening en het saldo van agio en disagio (immateriële vaste activa) hebben een afschrijvingsduur dat maximaal gelijk is aan de looptijd van de lening. Kosten die gemaakt zijn voor een onderzoek of ontwikkeling hebben een maximale afschrijftermijn van vijf jaar.

Art. 65

Wanneer er duurzame waardevermindering verwacht wordt voor de Vaste Activa dan dient deze genomen te worden in het resultaat van het boekjaar.

Wanneer de marktwaarde van voorraden of deelnemingen lager is dan de verkrijgings- of vervaardigingsprijs dan dienen de posten gewaardeerd te worden tegen de marktprijs.

Wanneer een actief niet meer in gebruik wordt genomen dan dient hij afgewaardeerd te worden, indien de restwaarde van het actief lager is dan de boekwaarde.

Waardering en activering IFRS

Voor de waardering en activering voor de Vaste Activa, Reserves en Voorzieningen volgens IFRS hebben we IAS 16, IAS 37 en het boek Jaarverslaggeving van Epe nodig. Waar bij het BBV de drie posten tegelijk behandeld werden zullen ze hier afzonderlijk van elkaar behandeld worden.

Vaste Activa (IAS 16)

Een Vast Actief wordt opgenomen in de balans wanneer het waarschijnlijk is dat dit in de toekomst economische voordelen met zich meebrengt en dat deze voordelen door zullen vloeien naar de onderneming. Ook dient de kostprijs van het actief op een betrouwbaar wijze bepaald te kunnen worden. Wanneer een actief wordt aangeschaft dan is de kostprijs eenvoudig te bepalen. De ruiltransactie zal dan kostprijs zijn, echter kunnen daarnaast nog kosten meegenomen worden zoals installatie kosten. Kortingen en/of subsidies dienen in mindering gebracht te worden.

Wanneer er voor een actief ook reserve onderdelen aanwezig zijn dan mogen die geboekt worden wanneer er vanuit wordt gegaan dat ze langer dan één periode meegaan. Anders moet hij geboekt worden onder voorraden en bij in gebruik nemen als last worden genomen.

Als er in een later stadium extra uitgaven plaats vinden met betrekking tot het actief, en deze reeds al was opgenomen, dan kunnen deze extra uitgaven erbij gewaardeerd worden indien die extra kosten extra economische voordelen met zich mee brengen. Wanneer extra uitgaven niet vooraf

opgenomen waren dan dienen deze als last te worden opgenomen. Wanneer de extra uitgave de geraamde prestatienorm verbeterd van het actief dan kan de extra uitgave toegevoegd worden aan het actief.

De Vaste Activa worden op de balans gewaardeerd, inclusief de bijbehorende afschrijving, tegen aanschaffings-, vervaardigingsprijs of inbrengwaarde.

Afschrijvingen moeten stelselmatig plaatsvinden en onafhankelijk zijn van het resultaat van het boekjaar. IFRS kent drie afschrijvingsmethodes, deze zijn: de lineaire-, de degressieve- en de verbruikte werkeenheden afschrijvingsmethode. Wanneer onderdelen van een actief verschillende gebruiksduren hebben dan zullen er verschillende afschrijvingstarieven en –methoden voor deze onderdelen opgesteld moeten worden. Een voorbeeld hiervan is een vliegtuig, zo kan de motor een andere gebruiksduur hebben dan de vleugel. Terreinen kennen geen afschrijvingen.

Herwaardering is niet verplicht. Het mag, maar moet niet. Wanneer er wordt geherwaardeerd dan moet het eigen vermogen evenredig stijgen, de stijging zal onder de post herwaarderingsreserve vallen. Die uiteindelijk zal vrijvallen wanneer het actief verkocht wordt, het is dus geen vrij opneembare reserve. Een afwaardering moet van de herwaarderingsreserve worden afgetrokken. De vermindering mag niet groter zijn dan het bedrag dat staat op de reserve. Verder moet de daling als een last worden opgenomen.

Wanneer het actief is vervreemd of buiten gebruik wordt gesteld dan dient het actief verwijderd te worden uit de balans.

Voorzieningen (IAS 37)

Een voorziening is een verplichting met een onzeker tijdstip en een onzekere omvang. Het bedrag op de voorziening dient de beste schatting te zijn van de uitgave die vereist zijn om de verplichting op balansdatum af te wikkelen. We kennen twee soorten verplichtingen, zo hebben we de 'in rechte afdwingbare' verplichting en de feitelijke verplichting. Bij een 'in rechte afdwingbare' verplichting is er een rechterlijke uitspraak, een achterliggende overeenkomst of een wettelijke bepaling. Bij een feitelijke verplichting moet je denken aan handelingen of uitlatingen in het verleden waardoor de onderneming een verwachting heeft en dat men weet dat er geen ander alternatief is dan deze na te komen (Epe, 7e druk).

Je mag een voorziening opnemen wanneer er aan drie voorwaarden wordt voldaan, deze zijn:

- Een onderneming heeft een verplichting dankzij een gebeurtenis in het verleden. Denk hier aan een garantieregeling die de onderneming mee levert aan een product;
- Het waarschijnlijk is, meer waarschijnlijk wel dan niet, dat een uitstroom van middelen vereist is om de verplichting af te wikkelen;
- Het bedrag voor de verplichting op een betrouwbare wijze kan worden geschat.

De schatting zal gemaakt moeten worden door het management van de onderneming en op basis van eerder opgedane ervaring. Eventueel kan een extern rapport mee worden genomen voor de schatting. Tijdens het schatten over de waardering van de voorziening moet rekening gehouden worden met de risico's en onzekerheden die samenhangen met talrijke omstandigheden en gebeurtenissen. Verder moet er rekening gehouden worden met toekomstige gebeurtenissen die

invloed kunnen uitoefenen op het bedrag dat nodig is om de verplichting af te wikkelen. Je kunt hierbij bijvoorbeeld denken aan een in de toekomst nieuwe technologie die het schilderen van panden goedkoper maakt.

De voorziening wordt vóór belasting gewaardeerd.

Wanneer er verwacht wordt dat een actief met winst vervreemd wordt dan dient deze winst niet mee genomen te worden in de desbetreffende voorziening.

Onzekerheid is geen excuus voor het creëren van een groot aantal voorzieningen en voor hoog gewaardeerde voorzieningen.

Voorzieningen moeten op balansdatum worden beoordeeld. Dit om telkens de recentste en beste schatting weer te geven. Wanneer het niet meer waarschijnlijk is dat een uitstroom van middelen voor het afhandelen van de verplichting nodig is dan dient de post terug geboekt te worden.

De voorziening dient alleen gebruikt te worden voor uitgaven waarvoor de voorziening oorspronkelijk is gecreëerd.

Reserves

De IASB kent geen uitgebreide regels voor de onderverdeling van het eigen vermogen. Ze stellen dat er in ieder geval een post moet komen voor kapitaal en reserves. Deze post moet dan nader toegelicht worden. Dit kan in de balans zelf of in de toelichting.

Wettelijke reserves, of niet vrij uitkeerbare reserves, komen niet voor bij de IASB.

Wanneer er op de balans een reserve of een voorziening onterecht of onjuist op de balans staat dan kan het leiden tot een afkeurend oordeel van de accountant. Van de balans mag 3% onzeker zijn en 1% onjuist. De balanswaarde van de gemeente is ruim 100 miljoen. Wanneer er dus een voorziening van 2 miljoen onterecht op de balans staat dan zal de balans geen goedkeurende accountantsverklaring krijgen. Het gevolg van geen goedkeurende accountantsverklaring is dat de provincie preventief toezicht gaat houden.

Hoe waardeert de Gemeente Schagen zijn Vaste Activa, Voorzieningen en Reserves?

De Gemeente Schagen moet om de vier jaar zijn Nota Rente, Activa en afschrijvingsbeleid en de Nota Reserves en voorzieningen actualiseren. Dit was voor het laatst gedaan in 2012 ivm met de fusie. In de Nota's staan onder andere in op welke wijze de Gemeente Schagen zijn vaste activa, reserves en voorzieningen waardeert, maar ook het afschrijvingsbeleid dat de Gemeente Schagen hanteert en wanneer iets opgenomen mag worden in de balans.

In deze deelvraag zal ik veel stukken citeren uit de Nota Rente, Activa en Afschrijvingsbeleid en de Nota Reserves en voorzieningen.

De Gemeente Schagen hanteert voor investeringen een ondergrens voor het afschrijven van €10.000. Dit wil zeggen dat investeringen onder de grens niet worden geactiveerd. In het BBV wordt niks vermeld over een ondergrens en dus is de ondergrens rechtmatig .

Investeringen worden geactiveerd volgens artikel 62 BBV, dit artikel stelt dat een investering moet worden gewaardeerd tegen het bedrag van de investering. De investeringen die de Gemeente Schagen activeert zijn met economisch nut of betreffen investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut. Daarnaast stelt de Gemeente dat alle investeringen aan vier eisen moet voldoen, zo kunnen investeringen geactiveerd worden als:

- Het voornemen bestaat om het actief te gebruiken of te verkopen;
- De technische uitvoerbaarheid om het actief te voltooien vaststaat;
- Het actief in de toekomst economische of maatschappelijke nut zal genereren;
- De uitgaven die aan het actief zijn toe te rekenen betrouwbaar kunnen worden vastgesteld .

Deze eisen zijn zo overgenomen uit het BBV. Bijdragen van derden mogen in mindering worden gebracht op de investering (BBV).

De waarderingsgrondslag die de Gemeente Schagen hanteert is de historische kostprijs, oftewel de verkrijgings- of de vervaardigingsprijs. Deze waarderingsgrondslag valt onder artikel 63 BBV.

Qua afschrijven gebruikt de Gemeente Schagen de lineaire methode. Reden hiervoor is dat deze methode het beste de waardevermindering weergeeft tijdens de gebruiksduur en omdat deze methode jaarlijks afnemende kapitaallasten met zich meebrengt waardoor er ruimte ontstaat voor bijvoorbeeld nieuwe investeringen. Andere methodes die de Gemeente Schagen kon gebruiken voor het afschrijven waren bijvoorbeeld annuitair, een percentage van de boekwaarde of een afhankelijk van gebruik methode. De zojuist genoemde methode zijn de meest voorkomend, plus de lineaire. Het BBV stelt alleen dat jaarlijks op activa moet worden afgeschreven. De methode wordt niet voorgeschreven en is dus voor eigen invulling.

De afschrijvingstermijn wordt bepaald door de economische levensduur. Uitzonderingen zijn bij het activeren van disagio en de kosten van een onderzoek of ontwikkeling. De afschrijvingstermijn van disagio is gelijk aan de looptijd van de lening. De afschrijvingstermijn van kosten voor een onderzoek of ontwikkeling is vijf jaar. Ook dit valt weer binnen de regelgeving van het BBV, artikel 64.

In de Nota van Reserves en voorzieningen maakt de Gemeente Schagen een verdeling in algemene en bestemmingsreserves. Voor het instellen van een nieuwe reserve of voorziening is een raadsbesluit nodig. Zo valt het budgetrecht volledig bij de gemeenteraad. Hierdoor vermindert de kans dat er een overvloed ontstaat aan reserves en voorzieningen. In het raadsbesluit worden een aantal dingen vastgelegd. Zo moeten er in ieder geval de volgende vier punten vastgelegd worden in het raadsbesluit:

- Het doel;
- De gewenste minimum omvang, indien mogelijk;
- De manier waarop de voorziening of reserve wordt gevuld;
- De looptijd.

Bestemmingsreserves moeten concrete doelstellingen hebben en binnen een afzienbare tijd gerealiseerd te worden

Rente toevoegen aan de reserves wordt niet gedaan bij de Gemeente Schagen. Dit is ook niet verplicht. Reserves kunnen leiden tot rentebesparingen. Door investeringen uit 'eigen pot' te financieren hoeft er geen rente betaald te worden aan derden. Deze rentebesparing kan je dan bij de reserves toevoegen, maar dit is dus niet verplicht. Rente toevoegen aan voorzieningen is echter niet toegestaan.

Lijst van reserves en voorzieningen

In dit hoofdstuk ga ik antwoord geven op de deelvraag: "Hoe ziet de lijst van Vaste Activa, Voorzieningen en Reserves er op dit moment uit en zijn ze nog relevant?"

Hieronder ziet u de lijst van reserves die vermeld staan in de nota reserves en voorzieningen uit 2013 van de gemeente Schagen. Op de lijst staan ook nog reserves of voorzieningen die ondertussen al opgeheven zijn. Welke dit zijn zal in het volgende stuk aangegeven worden.

- Algemene reserve;
- Algemene reserve vrij besteedbaar;
- Reserve bovenwijkse voorzieningen;
- Reserve gemeentehuizen in Tuitjenhorn en Schagerbrug;
- Reserve onderhoud gemeentelijke gebouwen;
- Reserve gebouwen basisonderwijs;
- Reserve gebouwen voortgezet onderwijs;
- Reserve WMO/minima beleid;
- Reserve onderhoud wegen;
- Reserve grondexploitatie;
- Bestemmingsreserve ambitieus milieubeleid;
- Reserve gifvrije onkruidbestrijding;
- Reserve gymnastiekmateriaal;
- Reserve verzelfstandiging basisonderwijs;
- Reserve dorpsplein Callantsoog;
- Reserve investeringsbudget stedelijke vernieuwing;
- Reserve project waterberging;
- Reserve regionaal arrangement bedrijventerreinen kop Noord-Holland;
- Reserve aankoop kunstvoorwerpen;
- Reserve financiering investeringen economisch nut;
- Reserve financiering investeringen maatschappelijk nut;
- Reserve dekking nieuwe beleidsvoornemens;
- Reserve stichting innovatief Zijpe;
- Reserve afvalstoffenheffing;
- Reserve SVn duurzaamheidslening;
- Reserve project kompas arbeidsmigranten;
- Reserve egalisatie rioolrecht;
- Reserve markt 18
- Reserve NUP
- Reserve frictiekosten

Voorzieningen

- Voorziening pensioen wethouders;
- Voorziening wachtgeldverplichting voormalige bestuurders;
- Voorziening bodemsanering;
- Voorziening riolering;
- Voorziening parkeerfonds;
- Voorziening onderhoud zwembad de Wiel;
- Voorziening onderhoud begraafplaats;
- Voorziening planschade;
- Voorziening dubieuze debiteuren;

Reserves die na het maken van de nota zijn aangemaakt.

- Reserve RUD;
- Reserve maatschappelijk nut;
- Reserve decentralisatie sociaal domein;
- Reserve I-deel participatie;
- Reserve opleidingen;
- Reserve verkoop vastgoed;
- Reserve bewegen naar de klant;
- Reserve wegenonderhoud;
- Reserve groenonderhoud;
- Reserve buitenruimte;
- Reserve innovatie zorgaanbieders;
- Reserve buitensportaccommodaties;
- Reserve dorpshuizen.

Voorzieningen die na het maken van de nota zijn aangemaakt.

- Voorziening uitstroom personeel;
- Voorziening afboeken investeringen vm ISD;
- Voorziening frictiekosten boventallig personeel vm ISD;
- Voorziening individueel loopbaanbudget vm ISD.

Dienen de posten, voorzieningen en reserves, nog voor het oorspronkelijke doel?

Hier zal ik gaan controleren of reserves en voorzieningen, bijvoorbeeld, wel gebruikt worden voor het doel waarvoor ze in eerste instantie zijn aangemaakt. Is dit niet het geval dan zou de reserve over geheveld moeten worden naar de algemene reserve.

Ook wil ik hier overzichtelijk maken of de post nog wel volledig en relevant is. Dit zou eigenlijk een hoofdstuk eerder behandeld worden, maar het is bij nader inzien overzichtelijk om de controle op gebruik, relevantie en volume (hoogte) bij elkaar te voegen. De beoordeling zal een deel intuïtief zijn en een deel op basis van de kennis die ik tot nu toe heb opgenomen. Hier wordt ook gekeken naar de aanleiding van het opnemen in de balans.

Algemene reserve

De algemene reserve wordt gebruikt als buffer voor financiële risico's waarvoor geen voorzieningen zijn gevormd. Ook wordt de algemene reserve gebruikt voor het opvullen van tekorten op de jaarrekening of financiële incidentele tegenvallers.

De gewenste hoogte van deze reserve hangt af van de risico's die op het moment voorkomen. Het minimum bedrag voor de algemene reserve is gelijk aan het totaalbedrag incidentele risico's, vermindert met het totaalbedrag aan bestemmingsreserve (die ook ingezet kunnen worden om financiële risico's af te dekken) en vermindert met een deel van de stille reserves.

De reserve wordt bijgevuld wanneer de hoogte onder het minimumbedrag beeft en door het overhevelen van andere reserves.

Omdat de algemene reserve in de plus staat en de algemene reserve vrij besteedbaar in de min, is het makkelijker om deze reserves te salderen. Dan blijft er uiteindelijk nog een reserve over van krap 2 miljoen euro. Omdat ik geen risicoanalyse maak kan ik niet zeggen of de hoogte voldoende is. Wel vind ik voor een organisatie die een begroting heeft van ongeveer 120 miljoen euro een algemene reserve van 2 miljoen euro aan de lage kant.

Algemene reserve vrij besteedbaar

De algemene reserve wordt gebruikt als buffer voor financiële risico's waarvoor geen voorzieningen zijn gevormd. Bij de algemene reserve vrij besteedbaar gaat het om het deel van de algemene reserve dat niet nodig is om de geconstateerd risico's te dekken.

De gewenste omvang van deze reserve is niet van toepassing. De reserve staat op 31.12.2015 op een min bedrag van ruim € 10 miljoen. Dit min bedrag is flink vergroot in 2015. In dit boekjaar bedraagt de mutatie op deze reserve -€ 9.958.426,80. Het dekkingsplan bij begroting 2015 heeft hierin een groot aandeel (€ 5.000.000). In de komende jaren wordt verwacht dat er minder geboekt zal worden op deze reserve.

Reserve bovenwijkse voorzieningen

Deze reserve is overgenomen van de voormalige gemeente Harenkarspel. Met deze reserve worden de noodzakelijke en gewenste ruimtelijke verbeteringen van de gemeente Schagen gedekt. De reden in de nota staat erg vreemd omschreven. Voor de aankomende nota zal mijn advies zijn om nog een keer te kijken naar de formulering van deze reserve.

Er is voor het laatst geboekt in 2013. Aangezien er nog ruim een miljoen opstaat en er 2 jaar geleden voor het laatst is op geboekt, lijkt het mij een reserve die kan worden overgeheveld naar de algemene reserve. De boekingen op deze reserve vallen onder het doel van deze reserve. De onderliggende stukken van de boekingen zijn gevonden en dus rechtmatig. In 2016 wordt € 400.000 overgeheveld naar de reserve ambitieus milieubeleid, ter dekking van de kosten klimaat programma 2016-2019.

De reserve kent op dit moment geen specifieke doelen meer en het restant zou dus overgemaakt kunnen worden naar de Algemene Reserve

Reserve gemeentehuizen in Tuitjehorn en Schagerbrug

De doelstelling van deze reserve is het dekken van de afschrijvingslasten op de gemeentehuizen Tuitjehorn en Schagerbrug. De looptijd van deze reserve is tot 1 januari 2032, dit is de duur van de langste afschrijvingstermijn.

De reserve kan nog ruim 15 jaar door gaan als ze het tempo vast houden. Er wordt elk jaar een bedrag geboekt voor het gemeentehuis Tuitjehorn. Het gemeentehuis Schagerbrug is niet meer in gebruik en is direct afgeschreven. Het geboekte bedrag (€ 126.000) is niet gelijk aan de afschrijving die geregistreerd wordt (€ 89.861). Dit verschil ontstaat doordat ook de rentelasten van deze investering vanuit deze reserve worden gedekt.

De looptijd van deze reserve is gekoppeld aan de langste afschrijvingstermijn. De langste afschrijvingstermijn loopt tot 2032. Omdat de reserve nog voldoet tot de opheffing van de reserve in 2032, is de hoogte van de reserve voldoende.

De onderliggende stukken van de boekingen zijn gevonden.

Reserve onderhoud gemeentelijke gebouwen

De reserve heeft als doel het dekken en egaliseren van meer jaarlijkse onderhoudskosten van gemeentelijke woningen en gebouwen. De reserve kent geen maximale looptijd.

Deze reserve zal uiteindelijk een voorziening worden. Hiervoor is een jaarlijks onderhoudsplan voor nodig. Hier zijn ze mee bezig sinds 2013, maar na overleg is een voorziening op dit moment niet gewenst. De reden hiervoor is dat bij het vormen van een voorziening het totale verwachte bedrag aan kosten in de voorziening moet zitten. Het verschil tussen nu en de totale verwachte kosten is groot en nu men moet gaan bezuinigen is het dus niet wenselijk. Er is wel een jaarlijks

onderhoudsplan gemaakt waardoor er wel inzicht is. Een ander nadeel van het omvormen van een reserve naar een voorziening is dat je inlevert op vrijheid. Door middel van een raadsvoorstel kan een bedrag uit een reserve voor een ander doel dienen. Dit is niet mogelijk bij een voorziening.

Op de reserve vinden boekingen en stortingen jaarlijks plaats. Dit verwachten ze ook te doen in de toekomst en lijkt mij het plan om het over te zetten naar een voorziening ver weg.

Door er ieder jaar wat op te storten lijkt het mij dat ze er ieder jaar naar kijken dus zal de hoogte voldoende zijn.

Reserve gebouwen basisonderwijs

Het doel van deze reserve is het dekken van renovatiekosten en afschrijvingen op basisonderwijs gebouwen. De laatste tijd zijn er diverse nieuwe schoolgebouwen gebouwd, zoals de Aloysius school, Juliana school en de brede school in 't Zand. Mijn advies is om er voorlopig niets aan te doen.

Op de reserve wordt jaarlijks geboekt en gestort. Vooral opbrengsten van de verkoop aandelen NUON worden aan deze reserve toegevoegd. Bij de boekingen en stortingen zijn ook de onderliggende documenten bekend.

Reserve gebouwen voortgezet onderwijs

Dit is een soort gelijke reserve als de reserve voor gebouwen basisonderwijs.

De enige kostenpost ten laste van deze reserve is het Regius College in Schagen. Je ziet in elk jaar een, dalende, bijdrage ter dekking van de kapitaallasten tot en met 2048.

Jaarlijks wordt er op de reserve geboekt en gestort. De onderliggende documenten van de boekingen en stortingen zijn bekend. Mijn advies is om voorlopig niets te doen aan deze reserve.

Reserve WMO/minima beleid

Deze reserve heeft als doel om drie kosten te dekken, deze zijn:

- Het dekken van kosten van het saldo tussen de uitgaven en het ontvangen budget in het kader van de Wet Werk en Bijstand inkomensdeel;
- Het dekken van toekomstige tekorten van uitgaven in het kader van de wet Maatschappelijke Ondersteuning;

De reserve heeft geen maximale looptijd en er wordt jaarlijks op geboekt. De boekingen zijn allen ten gunste van de exploitatie. Dit is telkens een vast bedrag. In 2019 zal het volume van de reserve niet meer voldoen aan het jaarlijks vaste bedrag.

Deze reserve heeft enig verband met de reserve sociaal domein. Het lijkt mij daarom handig om deze reserves samen te voegen. Zo ontstaat er geen grote waslijst aan reserves.

Reserve onderhoud wegen

Deze reserve wordt gebruikt om tekorten op het structurele budget voor wegenonderhoud op te vangen. De reserve kent geen maximale looptijd. De gewenste omvang moet nog bepaald worden aan de hand van een jaarlijks onderhoudsplan. De voeding van de reserve wordt gekoppeld aan dit onderhoudsplan. Wanneer dit jaarlijks onderhoudsplan er is, is het de bedoeling om deze reserve om te vormen naar een voorziening.

In 2016 wordt € 600.000 van deze reserve overgeboekt naar de reserve wegenonderhoud. Na de boeking blijft er nog ruim acht duizend euro op deze reserve staan. Dit bedrag zal moeten toegevoegd worden aan de algemene reserve of meegenomen worden naar de reserve wegenonderhoud.

De onderliggende documenten van de boekingen op de reserve zijn bekend.

Reserve Grondexploitatie

Doel is het dekken van verliezen of afwaarderingen die te maken hebben met de grondexploitatie. De gewenste omvang wordt berekend aan de hand van het berekende risico van de grondexploitatie. De reserve had in 2012 een saldo van krap € 800.000, de verwachting is dat het saldo in 2019 rond de € 627.000 ligt. Het berekende risico zal hier ongeveer tussen liggen.

Na 2015 is de verwachting dat er op deze reserve niet meer wordt geboekt. Op dat moment zit er nog ruim € 600.000 in de reserve. Bij de boekingen in 2013 tot en met 2015 zijn de onderliggende documenten bekend.

Deze reserve kent enige samenhang met de reserve bodemsanering. Een advies is om deze reserves samen te voegen.

Bestemmingsreserve ambitieus milieubeleid

Deze reserve is gecreëerd om de kosten te dekken van projecten van de gemeenschappelijke milieudienst. De looptijd van deze reserve was tot 1 januari 2014. Het restant is in 2014 overgeheveld naar de algemene reserve.

In 2016 wordt € 400.000 gestort in deze reserve vanuit de reserve bovenwijkse voorzieningen ter dekking van de kosten klimaat programma 2016-2019.

Reserve gifvrije onkruidbestrijding

Doel is om de kosten te dekken van gifvrije onkruidbestrijding. In 2013 is het gehele bedrag aan de reserve onttrokken en vervolgens op 1 januari 2014 is de reserve opgeheven.

Reserve gymnastiekmateriaal

Vanuit deze reserve worden de kosten betaald voor het op peil houden van de inrichting van gymnastieklokalen en sporthallen voor bewegingsonderwijs. Een gewenste omvang is hier niet van toepassing op. De looptijd duurt tot januari 2017. De Gemeente Schagen is verplicht om de sportlokalen van scholen te voorzien van sportattributen zoals ballen en matjes.

Op de voorziening wordt jaarlijks geboekt en er werd tot 2015 jaarlijks een bedrag in de reserve gestort. De onderliggende documenten van de boekingen zijn bekend.

Na 2015 wordt er dus niets meer gedaan met de reserve. Omdat er nog € 128.000 in de reserve zit is mijn advies om dit bedrag over te brengen naar de algemene reserve en daarmee de reserve gymnastiekmateriaal op te heffen. Eventuele toekomstige kosten zouden dan via de algemene reserve betaald kunnen worden.

Reserve verzelfstandiging basisonderwijs

De doelstelling van deze reserve is het voldoen aan de verplichting de bruidsschat te betalen aan de overnemende partij in een termijn van 5 jaar in verband met de verzelfstandiging van het basisonderwijs (Schagen). Deze reserve is opgeheven in 2014 nadat de looptijd was verstreken.

Reserve dorpsplein Callantsoog

Doel is om de kosten te dekken die ontstaan bij het vernieuwen van het dorpsplein in Callantsoog. Looptijd van deze reserve is gelijk aan de duur van het project. Het project zal in 2016 worden afgerond.

Reserve investeringsbudget stedelijke vernieuwing

Doel van deze reserve is om de gemaakte kosten op het gebied van woningbouw en volkshuisvesting te dekken. In de meerjaren visie van de Gemeente Schagen zie je dat de gemeente genoeg werknemers in de omgeving wil hebben om het zo aantrekkelijker te maken voor ondernemers.

Jaarlijks wordt er op de reserve geboekt en er is sprake van een éénmalige storting. Die storting was nog voor de fusie. Van de meeste boekingen zijn de onderliggende documenten bij mij bekend. Voorlopig heeft de reserve nog voldoende volume volgens de verwachtingen, echter in 2019 is,

volgens de verwachtingen, de hoogte van de reserve nihil. In de nota staat niet hoe de reserve gevoed wordt. De reserve kent geen maximale looptijd.

De reserve kent enige samenhang met reserve grondexploitatie. Mijn advies is daarom om deze reserves samen te voegen. Zo ontstaat er geen grote lijst van reserves en voldoe ik deels aan het doel van deze verdiepende opdracht, dat was om het aantal reserves en voorzieningen terug te brengen.

Reserve project waterberging

In 2015 zijn de laatste kosten ten laste van deze reserve geboekt. Wel zit er in de reserve nog € 159.000. Advies is om het resterende bedrag over te boeken naar de algemene reserve.

Reserve regionaal arrangement bedrijventerreinen kop Noord-Holland

In 2016 worden de laatste kosten m.b.t. beleidsontwikkeling economische zaken ten laste van deze reserve gebracht, waarna het saldo nihil is.

Reserve aankoop kunstvoorwerpen

Bij het oprichten van deze reserve was de doelstelling om de kosten te dekken voor het kopen van gemeentelijke kunstvoorwerpen. De looptijd was tot 1 januari 2014, maar is doorgegaan. Zo staan er nog boekingen gepland in 2019. Elk jaar wordt een vast bedrag op deze reserve gestort. Van de boekingen zijn onderliggende documenten bekend.

De omvang lijkt mij op dit moment voldoende. Als je kijkt naar andere aankopen dan kan de reserve voor nog een aantal kunstvoorwerpen garant staan. Ook wordt er elk jaar een bedrag in de reserve gestort. De reserve is echter maar twee keer gebruikt om een kunstvoorwerp te kopen en naar verwachting zal er de komende tijd geen aankopen gedaan worden. Mijn advies is om de reserve over te hevelen naar de algemene reserve en eventuele aankopen te financieren door middel van de algemene reserve.

Reserve financiering investeringen economisch nut

Deze reserve dekt de afschrijvingen van al gemaakte investeringen met een economisch nut. De looptijd van deze voorziening staat gepland tot 2048. Tot dit jaar is gekozen omdat de looptijd gekoppeld is aan de investering met de langste afschrijvingstermijn. De reserve wordt gevoed door de verkoop van aandelen NUON, dit is echter nog niet gebeurd.

Elk jaar wordt er ongeveer € 300.000 van de reserve geboekt, in de loop der tijd zullen een aantal investeringen volledig afgeschreven zijn waardoor het jaarlijks bedrag minder wordt. Daarom lijkt mij de reserve op voldoende niveau, vooral voor de komende 20 jaar.

Reserve financiering investeringen maatschappelijk nut

Doel van deze reserve is om de afschrijvingen te dekken van investeringen met een maatschappelijk nut. De reserve loopt tot 2020 en aangezien er jaarlijks een klein bedrag wordt afgeschreven is er eind 2019 een groot bedrag over op de reserve. Omdat de investeringen waarvoor deze reserve is aangemaakt niet verhandelbaar zijn, kan er zo snel mogelijk afgeschreven worden. Dit is hierbij dan ook mijn advies.

Reserve maatschappelijk nut

Dit is een reserve die na het maken van de nota is aangemaakt. Uit deze reserve worden de kosten gedekt voor het aanleggen van bijvoorbeeld speelpleinen en wandelpaden. Na 2015 wordt er elk jaar een deel van deze reserve overgemaakt naar de reserves wegenonderhoud, groenonderhoud en buitenruimte. Door deze reserve op te splitsen wordt het duidelijker hoeveel geld er nog is voor een bestemming. Wel krijg je meer reserves op de reserve lijst, maar ik zie het nut hiervan. Uiteindelijk wordt op de reserve maatschappelijk nut niet meer geboekt, op de overboekingen na dan. Omdat er dus nog wel plannen zijn voor deze reserve (overboekingen naar andere reserves) zie ik geen reden voor een ander advies.

Reserve dekking nieuwe beleidsvoornemens

De gemeente heeft geïnvesteerd in nieuwe beleidsvoornemens. De afschrijvingen van deze investeringen worden gedekt door deze reserve. Deze reserve wordt gevoed door de aandelen verkoop NUON. Tot 2017 wordt er jaarlijks op de reserve geboekt en gestort. Daarna blijft er nog ruim € 265.000 over en aangezien de reserve een looptijd heeft tot 2020 kan volgens mij dit bedrag overgestort worden naar de algemene reserve.

Reserve stichting innovatief Zijpe

Deze reserve is opgeheven.

Reserve egalisatie afvalstoffenheffing

Het doel van deze reserve is het egaliseren van de afvalstofheffingen opbrengst en de afvalinzameling uitgaven. Hierdoor kan het tarief van afvalstofheffingen relatief een zo constant mogelijke koers houden. Elk jaar wordt er op deze reserve geboekt. Na een paar jaar flink verlies geleden te hebben met het inzamelen van afval lijkt het erop dat de gemeente in de komende jaren winst gaat maken uit het inzamelen van afval. Winst maken is echter niet het doel. De Gemeente Schagen probeert de uitgaven en de inkomsten in balans te houden

De grote verliezen van afgelopen jaren is met opzet in gang gezet. De bedoeling is om deze reserve rond de nul te laten schommelen. Dit kan de Gemeente beïnvloeden door het tarief van de afvalstoffenheffing aan te passen aan de verwachte uitgaven.

Komende jaren wordt er wel een klein positief saldo verwacht.. Doordat het tarief elk jaar verandert voor de afvalstoffenheffing lijkt mij dat de gemeente probeert om de reserve rond de nul te houden en zie ik geen reden om hier iets aan te veranderen/adviseren.

Reserve SVn duurzaamheidslening

De reden van het aanmaken van deze reserve is het dekken van de kosten van de SVn duurzaamheidslening. Het beheer van deze leningen is uit handen gegeven. De gewenste omvang is € 3 ton en dat is op dit moment ook de hoogte van de reserve. Er is op dit moment nog niets geboekt op de reserve en lijkt mij dus een beetje overbodig. In totaal zijn 94 leningen verstrekt, die betrekking hebben op deze reserve, met een totaal bedrag van rond de € 9 ton. Aangezien de rente op dit moment laag is het verschil tussen de marktrente en de rente op de leningen te verwaarlozen. Het verschil tussen de rentes zou de Gemeente Schagen moeten overmaken naar de beherende partij, SVn. Wanneer de gemeente wel moet betalen dan kan de rente opbrengst van de leningen gebruikt worden om de kosten te dekken. Uiteindelijk is de € 3 ton op de reserve nog niet gebruikt en wordt er verwacht dat dit ook niet zal gaan gebeuren. Mijn advies is dan ook om deze reserve over te boeken naar de algemene reserve.

Reserve project kompas arbeidsmigranten

Deze reserve dekt de kosten van het project kompas. Project kompas werkt aan huisvestingsvormen voor arbeidsmigranten. De looptijd van de reserve is tot 2015 en is dus al verlopen. Uiteindelijk is er geen geld meer over om over te maken naar de algemene reserve.

Reserve egalisatie rioolrecht

Het doel van deze reserve is het egaliseren van de rioolrecht opbrengst en de uitgaven voor riolering en waterzuivering. Een gewenste omvang is niet nodig en de reserve wordt gevoed uit wanneer er een positief verschil. De reserve kent geen maximale looptijd. Voor de toekomst zijn de verwachtingen in kaart gebracht. Dit staat in het Gemeentelijke rioleringsplan.

De reserve kent op dit moment een voldoende volume. Door dit hoge volume kan de reserve zeker een aantal jaren vooruit.

Er is ook een voorziening riool. De reserve riool wordt gevoed door de eigen middelen en efficiencyresultaten m.b.t. riolering en is ter dekking van eventuele tekorten in de exploitatie van de riolering. De voorziening riolering is gevormd voor dekking van (toekomstig) groot onderhoud en vervangingsinvesteringen op het gebied van riolering.

Reserve Markt 18

In 2013 is het cultuurgebouw Markt 18 gebouwd. De kapitaallasten van dit gebouw worden gedekt door de reserve Markt 18. Het gebouw kent een afschrijvingstermijn van 40 jaar en daarmee loopt de reserve tot 2053. De reserve wordt gevoed d.m.v. verkopen van gronden. De gewenste omvang is gelijk aan het resterende bedrag aan kapitaallasten van het cultuurgebouw.

Door de (voormalige) gemeente Schagen is een bedrag ad € 1.538.000 in deze reserve gestort. Door tegenvallende verkopen van grond heeft deze reserve niet het benodigde niveau behaald. Daarom zijn de bijdragen ten gunste van de exploitatie ter dekking van de afschrijvingslasten naar beneden aangepast en zo verwerkt in de begrotingen.

Reserve NUP

NUP staat voor Nationaal Uitvoeringsprogramma. Voor noodzakelijke investeringen voor het NUP dienstverlening en E-overheid is de reserve NUP opgericht. Er is geen sprake van een gewenste omvang nog van een wijze van voeding. De looptijd van de reserve loopt tot het afronden van het project.

In 2013 is er voor het laatst iets geboekt op de reserve, daarna blijft het stil. Het lijkt erop dat het project afgerond is en dat de reserve overgeboekt kan worden naar de algemene reserve.

Reserve frictiekosten

Deze reserve is bedoeld om de frictie kosten, die gemaakt zijn na de fusie tussen de gemeente Schagen, Harenkarspel en Zijpe, te dekken. Jaarlijks wordt er op geboekt en gestort. De reserve wordt gefinancierd door bijdragen van het rijk i.v.m. de fusie. Zelfs in 2019 worden er boekingen verwacht. Dit is dan ruim 6 jaar later na de fusie. Ik verwacht daarom dat deze reserve na een paar jaar opgeheven zal worden.

Op dit moment heeft de reserve een groot volume en ontvangt men in 2016 een storting die de reserve verdubbelt. Als je kijkt naar de komende uitgaven dan kan een deel van de reserve overgestort worden naar de algemene reserve. De aankomende uitgaven zijn al in kaart gebracht. Wat overblijft, zal naar de Algemene reserve over geheveld worden wanneer de laatste uitgave heeft plaatsgevonden. De reserve gaat nog een aantal jaren mee en dat kan ook qua volume. Ik zie daarom niets om te veranderen aan deze reserve.

Reserve decentralisatie Sociaal Domein

Deze reserve is gecreëerd na de fusie en is niet meegenomen in de nota Reserves en Voorzieningen 2013 van de gemeente Schagen.

In 2014 en 2015 wordt er veel geboekt en gestort op de reserve. De verwachtingen na 2015 zijn dat er alleen nog de kapitaallasten project COWWI op de reserve wordt geboekt. Deze kapitaallasten zijn

echter een schijntje vergeleken met het volume van de reserve. Zo kan het als het zo door gaat nog ruim 25 jaar mee. De reserve is gevormd om (eventuele toekomstige) tekorten op het gebied van het Sociaal Domein te kunnen dekken.

Mijn advies is om deze reserve samen te voegen met de reserve WMO/ minimabeleid, die op dit moment qua hoogte bijna niet meer voldoet, en de reserve I-deel participatie.

Reserve t.b.v. vorming RUD

Deze reserve is gecreëerd in 2013, maar niet vermeld in de nota Reserves en Voorzieningen van 2013. Er heeft in 2013 een eenmalige storting en boeking plaatsgevonden, daarna is er niets meer gebeurd in deze reserve. Een gedeelte van deze reserve is in 2015 vrijgevallen. Het bedrag in de reserve is bestemd voor digitalisering bij de RUD.

Reserve bewegen naar de klant

Dit is een project dat loopt bij de gemeente Schagen vanaf 2015. Voor dit project is dus ook een reserve aan gemaakt om de kosten van het project te dekken. In 2015 heeft er een storting plaatsgevonden, de jaren erna wordt er steeds een bedrag van de reserve geboekt tot en met 2017. Na de laatste boeking zal er geen geld meer aanwezig zijn in de reserve en zal ook, na de laatste boeking, de reserve opgeheven worden

De onderliggende stukken van de boekingen zijn bij mij bekend.

Reserve opleidingen

Deze reserve is in 2014 gevormd. Het saldo tussen het begrote budget opleidingen en de werkelijke kosten is in deze reserve gestort. Ook in 2015 vindt er een storting plaats. Personeel kan in de loop der jaren wel beslissen dat ze iets bij willen leren en daarom is het wel handig om een reserve te hebben. Om te voorkomen dat de reserve onbeperkt groeit, lijkt het mij verstandig om een maximale grens in te stellen. De kosten van een aantal opleidingen zijn bij mij bekend en aan de hand daarvan adviseer ik de maximumgrens op € 4 ton.

Reserve I-deel participatie

Deze reserve staat niet vermeld in de nota. De reserve is gecreëerd in 2015 en in dat jaar heeft er een aantal stortingen plaatsgevonden en een boeking. Na verwerking van de posten vanuit de liquidatie ISD wordt voorgesteld om het saldo van deze reserve samen te voegen met de reserve Sociaal domein

Reserve verkoop vastgoed

Reserve is aangemaakt in 2015 en staat daardoor dus niet in de nota.

In 2015 hebben er een aantal stortingen plaatsgevonden. De reserve is gevormd om de eenmalige afboeking van investeringen met maatschappelijk nut ad € 5.000.000 in 2016 te dekken. Verkopen van vastgoed zouden uit eindelijk de reserve naar het nulpunt brengen of misschien zelfs in de plus. Omdat hij uiteindelijk wel naar het 0 punt gaat en dat hiervoor een heel plan is zie ik geen adviezen voor deze reserve.

Reserve buitensportaccommodaties en reserve dorpshuizen

Deze reserves zijn in december 2015 door de raad ingesteld in verband met het accommodatiebeleid.

Reserve wegenonderhoud/ Reserve groenonderhoud/ reserve buitenruimte/ reserve innovatie zorgaanbieders

Dit zijn reserves die opgericht zullen worden in 2016. Een aantal wordt nog aangegeven als een reserve, maar moeten uiteindelijk voorzieningen worden. Hiervoor moeten alleen nog een aantal documenten voor gemaakt worden, zoals een bestedingsplan.

Voorziening pensioen wethouders

Deze voorziening is voor de pensioenen van oud wethouders. Elk jaar wordt er op de voorziening geboekt en er heeft in 2013 een vrijval van de voorziening plaats gevonden. Elk jaar wordt het zelfde bedrag geboekt en als men dit tempo vasthoudt kan het nog aan heel wat jaren mee. Ik zie geen reden om aanpassingen te maken aan deze voorziening.

Voorziening bodemsanering

Deze voorziening is er om de het gemeentelijk aandeel van de kosten i.v.m. bodemsaneringen te dekken. Tot nu toe is er alleen in 2013 geboekt op deze voorziening. De voorziening kent geen maximale looptijd en wordt niet op een speciale wijze gevoed. Tot 2020 wordt er verwacht dat er niets op de voorziening geboekt wordt en omdat er een samenhang is tussen deze reserve en de reserve grondexploitatie, adviseer ik om beide reserves samen te voegen

Voorziening riolering

Groot onderhoud en vervangingsinvesteringen die betrekking hebben op de riolering worden via deze voorziening gedekt. Er wordt veel geboekt en gestort op deze voorziening. De onttrekkingen zijn conform het Gemeentelijk Riolerings Plan.

Omdat er elk jaar op geboekt en gestort wordt, krijg ik de indruk dat er veel gekeken wordt naar deze voorziening en dat men in de gaten houdt of de voorziening nog voldoende volume heeft.

Voorziening parkeerbonds

De reden van de het maken van deze voorziening is dat de gemeente Schagen voor parkeer gelegenheden moet zorgen, wanneer een bedrijf dat niet zelf kan. Voorbeeld is een restaurant midden in de stad. Het bedrijf betaalt de gemeente om voor parkeer gelegenheden te zorgen. Wanneer de gemeente dit niet doet na 10 jaar dan moet het bedrag terug betaald worden met rente.

Laatst heeft de gemeente Schagen een parkeer terrein aangelegd op de Julianalaan in Schagen. Hiermee voldoet de gemeente Schagen aan de afspraken en hoeft de gemeente het verkregen bedrag niet terug te betalen. Op dit moment zijn er geen terugbetalingsverplichtingen meer en is het geld dus vrij besteedbaar. Mijn advies is om het geld over te maken naar de algemene reserve.

Voorziening onderhoud zwembad de Wiel

In de periode van 2006 tot en met 2025 staat de gemeente Schagen garant voor de jaarlijkse onderhoudskosten van zwembad de Wiel. De looptijd van deze voorziening loopt dan ook door tot en met 2025. Jaarlijks wordt er op de voorziening geboekt. Jaarlijks wordt er rond de € 6.300 van de voorziening afgeboekt en wanneer dit tempo zich zo voortzet dan zal de voorziening voldoende volume hebben om het einde van de looptijd te halen met een gering eind bedrag.

Voorziening onderhoud begraafplaats

Om de jaarlijkse onderhoudskosten te dekken is er de voorziening onderhoud begraafplaatsen. In de gemeente Schagen kent men een aantal begraafplaatsen, zo kent de stad Schagen zelf al drie begraafplaatsen. De voorziening kent geen maximale looptijd. Tot 2015 gebeurde er niet veel op de voorziening maar nu wordt er jaarlijks op geboekt en gestort. Door de stortingen blijft de voorziening telkens weer in zwarte cijfers.

Omdat er elk jaar op de voorziening gestort wordt, lijkt het mij voor de hand liggend dat er ook gekeken wordt of de voorziening niet in het rood eindigt of uiteindelijk niet torenhoog zal worden qua volume.

Voorziening planschade

De voorziening is gevormd om planschades uit te kunnen keren voor bouwplannen. Wanneer door besluiten van de gemeente je huis minder wordt kan je die schade verhalen bij de gemeente.

Om de risico's in kaart te brengen wordt een planschaderisicoanalyse gemaakt. Voor bouwplannen waarvan een planschaderisicoanalyse is gemaakt is deze voorziening aangemaakt om de eventuele planschade te dekken.

Tot 2015 werd er op deze voorziening jaarlijks geboekt. De boekingen passen allemaal bij het doel van de voorziening. In de voorziening zit nog een bedrag. Deze zal waarschijnlijk een bestemming hebben. Verder heb ik geen aanbevelingen voor deze voorziening

Voorziening dubieuze debiteuren

Het is verplicht om deze voorziening te maken. De voorziening dient om de 'financiële klappen' van niet betalende debiteuren op te vangen. Deze wordt wel elk jaar bekeken en aangepast aan de stand van het op dat moment geldende risico aan dubieuze debiteuren. Mij lijkt het daarom dat deze voorziening op een voldoende hoogte ligt.

Voorziening wachtgeldverplichting voormalige bestuurders

Uit deze voorziening worden de kosten op het gebied van wachtgeldverplichtingen van voormalige wethouders gedekt. Deze voorziening kent geen maximale looptijd. Deze voorziening wordt jaarlijks herijkt. De boekingen die jaarlijks plaatsvinden op deze reserve liggen rond de € 50.000.

Omdat er jaarlijks naar deze voorziening wordt gekeken en herijkt, krijg ik het vermoeden dat deze voorziening onder controle is. Voor deze voorziening heb ik dan ook geen advies.

Voorziening uitstroom personeel

Deze voorziening is in 2013 gevormd na aanleiding van de fusie van de gemeenten Harenkarspel, Schagen en Zijpe en dient ter dekking van de kosten van uitgestroomd personeel.

Voorziening afboeken investeringen vm ISD, voorziening frictiekosten boventallig personeel vm ISD en voorziening individueel loopbaanbudget vm ISD

Per 31 december 2014 is de ISD opgeheven. Voor nog te verwachten kosten als gevolg hiervan zijn een aantal voorzieningen gevormd.

Aanbevelingen en conclusie

Mijn aanbevelingen zijn deels al te vinden in het hoofdstuk: *'dienen de posten, voorzieningen en reserves, nog voor het oorspronkelijke doel?'*

Voor de volgende reserves en voorzieningen heb ik geen aanbeveling. Reden hiervoor kan zijn dat ze al zijn opgeheven (*), dat ze net zijn opgericht of dat ik er simpelweg geen advies voor heb.

- *Algemene reserve;*
- *Algemene reserve vrij besteedbaar;*
- *Reserve gemeentehuizen in Tuitjenhorn en Schagerbrug;*
- *Reserve onderhoud gemeentelijke gebouwen;*
- *Reserve gebouwen basisonderwijs;*
- *Reserve gebouwen voortgezet onderwijs;*
- *Bestemmingsreserve ambitieus milieubeleid;*
- *Reserve gifvrije onkruidbestrijding*;*
- *Reserve verzelfstandiging basisonderwijs*;*
- *Reserve dorpsplein Callantsoog;*
- *Reserve regionaal arrangement bedrijventerreinen kop Noord-Holland*;*
- *Reserve financiering investeringen economisch nut;*
- *Reserve innovatief Zijpe*;*
- *Reserve egalisatie afvalstoffenheffing;*
- *Reserve project kompas arbeidsmigranten*;*
- *Reserve egalisatie rioolrecht;*
- *Reserve markt 18;*
- *Reserve frictiekosten;*
- *Reserve bewegen naar de klant;*
- *Reserve wegenonderhoud;*
- *Reserve groenonderhoud;*
- *Reserve buitenruimte;*
- *Reserve innovatie zorgaanbieders;*
- *Reserve t.b.v. vorming RUD;*
- *Reserve maatschappelijk nut;*
- *Reserve verkoop vastgoed;*
- *Reserve buitensportaccommodaties;*
- *Reserve dorpshuizen;*
- *Voorziening pensioen wethouders;*
- *Voorziening wachtgeldverplichtingen voormalige bestuurders;*
- *Voorziening riolering;*
- *Voorziening onderhoud zwembad de Wiel;*
- *Voorziening onderhoud begraafplaatsen;*
- *Voorziening planschade;*
- *Voorziening dubieuze debiteuren;*

- *Voorziening uitstroom personeel;*
- *Voorziening afboeken investeringen vm ISD;*
- *Voorziening boventallig personeel vm ISD;*
- *Voorziening individueel loopbaanbudget vm ISD.*

Voor de volgende reserves en voorzieningen heb ik wel een aanbeveling en die zal ik hieronder vermelden.

Reserve bovenwijkse voorzieningen; De reserve kent op dit moment geen specifieke doelen meer en zou dus overgemaakt kunnen worden naar de Algemene Reserve

Reserve WMO/Minimabeleid; Deze reserve heeft enig verband met de reserve sociaal domein. Het lijkt mij daarom handig om deze reserves samen te voegen.

Reserve onderhoud wegen; Nadat een groot deel van deze reserve een voorziening wordt blijft er nog een deel op deze reserve staan. Mijn advies is om dit bedrag mee te nemen of over te brengen naar de algemene reserve.

Reserve gymnastiekmateriaal; Na 2015 wordt er niet meer geboekt op deze reserve, verwachte kosten zijn er ook niet. Mijn advies is om het resterende bedrag over te brengen naar de algemene reserve.

Reserve investeringsbudget stedelijke vernieuwing; Mijn advies is om deze reserve samen te voegen met de reserve grondexploitatie.

Reserve project waterberging; Hierin zit nog een bedrag, maar er wordt niets mee gedaan. Mijn advies is om het bedrag over te hevelen naar de algemene reserve.

Reserve aankoop kunstvoorwerpen; Mijn advies voor deze reserve is om het gehele bedrag over te hevelen naar de algemene reserve.

Reserve financiering investeringen maatschappelijk nut; Mijn advies is om deze investeringen zo snel mogelijk af te schrijven.

Reserve dekking nieuwe beleidsvoornemens; Na afloop van 2016 het bedrag op deze reserve over te maken naar de algemene reserve.

Reserve SVn duurzaamheidslening; Mijn advies is om deze reserve over te maken naar de algemene reserve.

Reserve NUP; Ik adviseer om het resterende bedrag op deze reserve over te maken naar de algemene reserve.

Reserve decentralisatie Sociaal Domein; Mijn advies is om deze reserve samen te voegen met de reserve WMO/Minimabeleid en de reserve I-deel participatie.

Reserve opleidingen; Mijn advies is om bij deze reserve een plafond in te stellen. Ik adviseer om dit plafond in te stellen rond de € 4 ton.

Reserve I-deel participatie; Ik adviseer om deze reserve samen te voegen met de reserve Sociaal domein.

Voorziening bodemsanering; Ik adviseer om deze samen te voegen met de reserve grondexploitatie.

Voorziening parkeer fonds; Er is geen terugbetalingsverplichting meer dus stel ik voor om het bedrag over te maken naar de algemene reserve.

De gevolgen van deze aanbevelingen zijn als volgt. Door een reserve om te vormen naar een voorziening verdwijnt er geld van de kant van eigen vermogen naar de kant van vreemd vermogen. Dit tast de solvabiliteit aan. Omdat we hier te maken hebben met een overheidsinstelling zijn de gevolgen minimaal. Zo kan een overheidsinstelling altijd gemakkelijk geld lenen, want een gemeente kan moeilijk failliet gaan. Als het fout gaat dan komt de gemeente onder toezicht van de provincie. Als bij bedrijven de solvabiliteit achteruit gaat dan daalt de beurskoers en zal geld lenen ook moeilijker worden.

Wanneer een reserve een voorziening wordt dan lever je ook een deel vrijheid in. Een voorziening heeft een uitgavenplan, waarin de gehele loop van de voorziening staat beschreven. Je zou bijna kunnen zeggen dat je het geld al heb uitgegeven omdat de bestemming vast staat. Een voorziening dien je ook te waarderen tegen de contante waarde, hierdoor moet je in sommige gevallen eerst nog een zak geld in de voorziening stoppen. Bij een reserve ken je veel meer vrijheid. Zo hoeft een reserve niet te voldoen aan het verwachte totale bedrag en kan men met een raadsvoorstel de bestemming veranderen.

Van de gecontroleerde reserves en voorzieningen passen de boekingen in het doel van de reserve of voorziening. Hiermee bedoel ik dat niet een kunstwerk gekocht wordt uit het potje van de reserve wegenonderhoud.

De wijze waarop de gemeente zijn vaste activa, reserves en voorzieningen waardeert is in overeenstemming met het BBV.